

بنام یگانه هنرمند عالم هستی

رهرو کر صد هنر دارد توکل بایش

سه تار

((سه تار سازی است قدیمی و از دسته سازهای زهی که در اثر ضربه ناخن انگشت سبابه به صدا در می آید . وجه تسمیه سه تار معلوم است ؛ زیرا اول دارای سه سیم بوده و بعد ها یک سیم به آن اضافه شده است . می گویند که سیم چهارم را ((مشتاق علیشاه)) اضافه کرده و به نام او آن را ((مشتاق)) گویند . سه تار تشکیل شده از کاسه ، دسته و پنجه که محل گوشی ها است. کاسه این ساز تقریباً کروی و به شکل گلابی است که از وسط نصف کرده باشند.

جنس کاسه از چوب درخت توت است . روی کاسه ساز صفحه نازک چوبی قرار دارد که در روی آن نزدیک دسته ساز چند سوراخ تعبیه شده است . اندازه سه تار در نواحی مختلف فرق می کند و بطور متوسط در حدود ۷۶ تا ۸۰ سانتی متر است محل ارتعاش آزاد سیم یعنی فاصله خرک تا شیطانک ۶۳ سانتی متر است . روی دسته به وسیله زه باریکی پرده بندی شده است و در پهلوی دسته شیاری است که محل زدن زه پرده ها است . پرده های اصلی با چند لا، زه پیچیده شده است که آن را شاه پرده و پرده های فرعی را میان پرده می گویند . سه تار دارای چهار سیم است . سیم ها در انتها به سیم گیر متصل بوده و پس از عبور از خرک موازی هم در امتداد دسته از شیار شیطانک رد شده و بعد از یک ((زه چهار لا)) که فوق شیطانک است گذشته و به گوشی ها پیچیده می شود . گوشی روی پنجه مخصوص سیم سفید (اول و سوم) و گوشی پهلوی پنجه مخصوص دو سیم زرد (دوم و چهارم) است . در آزمایش هایی که روی تارهای مرتعش بعمل آمده معلوم شده که سیم هایی که با زدن مضراب به ارتعاش در می آید اگر محل مضراب در کنار باشد ((هارمونیک)) فراوان یا فرکانس زیاد ایجاد می کند .

ازین جهت چنین سازی صدایی تیز فلزی دارد . در صورتی که اگر به جای مضراب ناخن یا انگشت را بکار بریم از عده هارمونیک با فرکانس زیاد کاسته شده و صدا ملایم تر به گوش می رسد ازین جهت صدای سه تار از سازهای مشابه لطیف تر است . سه تار دارای ۲۵ تا ۲۸ پرده است . وسعت صوتی آن در روی سیم اول از (SoI4 تا do3) و روی سیم زرد از (SOI1 تا Re4) است . برای نواختن ، سه تار را روی ران پا قرار می دهند و با ناخن انگشت سبابه دست راست اماایل بر امتداد سیم ضربه وارد میکنند ((